

845 שיעור - Update on Security Cameras

I. אם יש לאסור ללכת למקום שיש בו מצלמות שמציירות כל מי שהולך שם כמו בכותל המערבי ובבתי מדרשות ובבית פרטי

(א) **המקום להתיר** הוא שהאדם שהולך שם הוא אינו מתכוין ואפילו אם יודע שצורתו נקלט על המכונה מ"מ הוי פסיק רישא דלא ניהא ליה ואם יש צורך ללך שם ובלא המצלמות הוי חשש סכנה בזמננו ויש להתיר עיין בתוספות (סוכה ל"ג:) דבמקום מצוה שרי וכ"ש דיש ג"כ חשש סכנה להרבים כן נראה לי לפסוק וכן שמעתי מגיסי שרוב הפוסקים התירו ללכת להכותל בשבת ועיין בשיעור 839 שכתבתי להקל

(ב) **אמנם שמעתי** דדעת רב אלישיב אינו כן משום דהוי פסיק רישא דניהא ליה דהיינו אם אדם רשע בא להזיקו נראה על המצלמה ויבאו החיילים להצילו

(ג) **ועוד עיין בהרשב"א** (שנת ק"כ) דיש להקשות להערוך שסבר דפסיק רישא דלא ניהא ליה מותר אמאי אסור לפתוח הדלת לפני הנר הדולק (רע"ז - ה) וכתב משום שנשאר שמן יותר לפעם אחרת ולכן אם יש איזה מעלה כמעשה שאינו רוצה מ"מ נחשב ג"כ ניהא ליה

(ד) **ועיין בתוספות** (חולין ס' ד"ה מותר) שכתב ג"כ דתיקון כל דהו דאפילו שקלקולו יתר על תיקונו נחשב מלאכת מחשבת והוי כניחא ליה להלכה ואולי זה דעת רב אלישיב דרשימות הנעשה ע"י המצלמות נחשב תיקון כל דהו כרשב"א אליבא דערוך הנ"ל ולתוספות שסבר דבדרך כלל פסיק רישא דלא ניהא ליה אסור ובתיקון כל דהו בגדר דניהא ליה עיין שם

(ה) **ועוד עיין באג"מ** (ז' - ס"ח) בשכחו להוציא את האור שבתוך המקרר שהתיר ע"י נכרי ולא כתב דמותר ג"כ ע"י ישראל אם יש אור גדול בחדר ולכן הוי רק תיקון כל דהו משמע כהרשב"א והתוספות דבתיקון כל דהו הוי כניחא ליה

(ו) **ועיין בשש"כ** (ה' - מ"ג) דאם טעה ופתח את ברז המים החמים שבו בשבת אסור לשוב ולסגור הברז כיון שעם סגירתו יתחממו המים הקרים לכאורה אם סגירתו היה מיד או דעתו שלא לפתחו עוד פעם הוי פסיק רישא דלא ניהא ליה ולכן צריך לומר מ"מ יש תיקון או מעלה כל דהו ולכן אסרו וכ"כ השו"ת ציץ אליעזר (י"ח - ל"ג - ו) שהפתיחה הרי היתה בשוגג ובסגירת הברז הרי יעשה בזה פעולה במזיד ולא חילק בין אם סגר מיד או לא או אינו ניהא ליה ולכאורה צריך להיות רק תיקון כל דהו ואפילו אסור ונקרא מזיד

(ז) **אמנם עיין בספר החשוב** מהגאון רב Ribiat (דף 641) שמחלק בין פתיחתו לזמן קצר וסגר מיד ובין לזמן ארוך "כך שמעתי מרבנים מובהקים" ולא אמר מי הם

(ח) **ולמעשה** בבית פרטי אין להתיר ובכותל המערבי ובבתי מדרשים אם הוא חשש סכנה המקילים בדבר יש על מי לסמוך וצ"ע

II. אם מותר להעמיד סרסור (answering service) למסחרו בשבת ויום טוב כדי לעשות מלאכתו

(א) **עיין בשו"ת מנחת יצחק** (ה' - י"ד) דיש בזה כמה חששות (א) דהרי הוא קובע להסרסור מלאכתו בשבת ואף אם יהיה באופן דעכו"ם אדעתיה דנפשיה קעביד מ"מ אם קובע לו מלאכתו בשבת אסור (שו"ע רמ"ז - ה) לענין איגרת ביד עכו"ם (שו"ע ש"ז - ד) "ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת או אם יום השוק הוא שבת" (ב) ויש איסור של שכר שבת (ג) ויש בזה משום מראית עין ואינו חושש משום לפני עור או מסייע לדבר עבירה משום דאין זה בתרי עברי דנהרא ועוד דהוא קודם זמן איסורו והוא מומר ישראל (עיין בשיעור 135)

(ב) **ועיין באג"מ** (ד' - ג') בענין שכירת עכו"ם לעבוד בכאנק (bank) של יהודים ביו"ט במקום הפסד מרובה דיש להתיר אפילו כשהמלאכה מוכרת להעשות בשבת כהא דמכס (רמ"ז - ו) שכיון דהחשיבו רבנן עסקים גדולים כהפסד ולא כמניעת ריוח ומשום שאיכא בהילות לעסקים כאלו התירו אבל בשביל מניעת ריוח אסור וזה מותר דוקא בדרך קבלנות דהיינו שאומר לו כל מה שתעשה יהיה לך בכל דבר הצריך להעשות כך וכך ובאופן זה אין איסור של קובע מלאכתו בשבת ואין איסור שכר שבת ומראית עין (רמ"א רמ"ז - ו' ואג"מ שס)

(ג) **אם יש להתיר משום אמירה דאמירה** עיין בשו"ת אור לציון (כ"ג) דזה תלוי אם הנכרי השני שליח דנכרי הראשון או מעשה של נכרי הראשון רק מעשה קוף והנכרי השני שליח דישראל ויש להסתפק האם החות יאיר התיר אמירה דאמירה גם באופן שהנכרי השני יודע שעושה את המלאכה עבור הישראל עיין ספר מלכים אמניך (דף ר"ה)

(ד) **שמעתי מרב מנשה קליין** דאין יכול לדמות נידון דידן למכס דאם מתירים בנידן דידן הכל מותר וכן שמעתי מרב דוד פיינשטיין

III. אם מותר לחבר טלפון מע"ש למזכירה אלקטרונית (answering machine) במסחרו

- (א) עיין במנחת יצחק (ה - י"ד) שהמדבר לתוך התקליט שמחובר לטלפון ונקלט שם דיבורו יש משום כתיבה (תשובת בית יצחק י"ד ז' - ממפתחות ל"ח) ויש איסור מטעם אמירה לעכו"ם אם נאמר דגם רמז או גילוי דעת הוי כאמירה ואף אמירה דאמירה מותר קודם שבת לחתם סופר (צה"ל ש"ן ד"ה "ולפילו") וכל שכן ע"י מכונה מ"מ כתב בשו"ע הרב (ש"ף - ה) דדוקא בשאין המלאכה נעשית בחפצים של ישראל והרי בנידון דידן נעשה בחפץ של ישראל וכ"כ בספר נזר ישראל (צליקוטי רימ"א סוף ס"ק ה) לענין אמירה דאמירה קודם שבת וכ"כ השו"ע הרב (ש"ף - ל"ה) דאסור לישראל לומר לו טול כלים אלו או חפץ זה ועשה בו מלאכתך בשבת אבל אם הנכרי עושה מעצמו אין צריך למחות וע"ע בחיי אדם (כלל ס"ד - ז) דאם הנכרי מבשל לעצמו בבית ישראל בעצים של ישראל דצריך למחות בידו דאל"כ מחזי כאלו הוא שלוחו ולכן אם ראה ישראל ושתק אדעתיה דישאל קעביד ועיין בשו"ת ערוגת הכושם (מ"ח). ועוד צריך עיון איך ישתייך ההיתר של רמיזה הלא עפ"י רוב נעשית המלאכה בחפצים של ישראל (עיין בספר אמירה לעכו"ם דף 23-24)
- (ב) ובשו"ת שבט הלוי (ה - כ"ח) חשש משום איסור שכר שבת אבל בלא מסחר משמע דמותר ולא כהמנחת יצחק

- (ג) עיין בשו"ת הלקת יעקב (ג - ז"ד) דעיקר חשש הוא משום דמכויין ביחוד מלאכתו על יום השבת ובאויטומאט (automat) אינו מכויין מלאכתו ליום השבת אדרבה ניחא ליה שכל הסחורה המונחת באויטומאט יזדבן קודם השבת ואינו דומה לשעון שבת לנרות דהתם לתענוג והכא למסחר ועוד יש כאן איסור משום זלזול שבת וזה קלקול גדול בעתידות
- (ד) ועיין עוד בבאר משה (ו - צקונטרס עלעקטריק - ג) בנידון דידן דאין איסור מקח וממכר או שכר שבת שהקנין חל אחר השבת ואין כוונתם על עיקר המסחר אלא שלא יחשבו אולי פסק מסחרו וכתב שהחלקת יעקב עשה עצמו לדייני גזירה ורב יחידי ובודאי אין בידו לגזור וגם בודאי לא נקבל גזירתו

- (ה) ובשו"ת משנה הלכות (חלק י - ג"א ז"ב) כתב דאין איסור ברור בהדיבור בתקליט הטלפון ואפשר שהאיסור פעולת החשמל אבל אין כאן איסור כתיבה ורק גרמא על ספק איסור. וכן שמעתי מפיו ועוד אמר לי דאם יש חשש מעשיית מלאכה בחפץ של ישראל יכול להפקירו
1. עיין בשו"ת יחיה דעת (ז - ג"ז) דהקלטת טייפ רעקארדער יש בו חשש משום העברה ומוליד בסרטי הרשם קול

2. ובשו"ת אג"מ (י"ד ח' - קע"ג) כתב דלענין מחיקת ה' מתקליט טייפ רעקארדער העלה שאין בזה משום איסורה דמחיקה אלא היות שנראה כמחיקת השם רצוי שימנעו בני אדם למעשה מלעשות כן (ולכן גם אין איסור כתיבה בשבת) ועוד כתב דאסור לכתחלה לעשות רעקארדער מפסוקים בשביל לשמוע הניגון להתענג וזה בגדר מעשה ליצנות ע"ש למעשה) תקליט המחובר לטלפון עם זה רק לצרכי הבית טוב שלא יעריך אותו מע"ש אבל אם הוא לצורך מסחרו יש על מי לסמוך אם יעריכו לצורך מסחרו וטוב למפקירו ע"ש וצ"ל על הטייפ דכל המדבר אדעתיה דנפשיה מדבר. וכן שמעתי בשם רב ש.ז. אויערבך ורב דוד Steinwurtzl

IV. אם מותר לכוין טייפ רעקארדער מערב שבת להפעילו על ידי שעון חשמלי להקליט דברי תורה או חזנית וכדומה (עיין בשיעור 137 (III))

V. פעולת מכונת פאקס בשבת

- (א) בשו"ת חשב האפוד (ג - פ"ז) כתב דכל מי אשר יהיה בזה רק נוגע בקצהו סוף סוף יבא לידי איסורים חמורים
- (ב) עיין בשו"ת קנין תורה (ג - י"ז) דפסק לאיסור דלשיטת החת"ס דהיכי שאדם עושה מלאכה בידו ע"י כלי פסקינן כבית שמאי שיש איסור בשביתת כלים וזה שיטת הירושלמי
- (ג) אבל שמעתי מחתני וגם מבעל שש"כ דהגרש"ז אויערבך מתיר פעולת הפאקס לנכרי
- (ד) שמעתי מרב דוד פיינשטיין דאסור לפתוח הפאקס לשבת אבל אינו מחויב לסגרו וגם אסור להעריך את תקליט לטלפון באופן שהוא מקבל הזמנת מסחר אבל יכול להשים על הטייפ דאנו סגורים בשבת

VI. לחבר VCR לדבר הטומאה שנקרא TV שמעתי מרב דוד פיינשטיין דאם דרכו לפתוחו ולסגורו בשבת כמו שעון שבת אסור